

Námět filmu

Ukázky 2. a 3. obrazu:

Obraz 2. – léta 1420 až 1424

Březen 1420. Jan Žižka a Břeněk Švihovský opouští se svým nepočetným houfem Plzeň a s nimi odchází i mladý šestnáctiletý Matěj Hostic, syn vdovy po kováři. Se slzami v očích se loučí s matkou. Houfec opouštějící městskou bránu mizí v husté chumelenici, sníh šlehá do zasmušilých tváří odcházejících mužů. Bitvu u Sodoměře prožije Matěj schoulen pod jedním z vozů tvořícím vozovou hradbu mezi rybníky Markovcem a Škaredým. Trojúhelníkovým otvorem ve fošně uchycené mezi koly vozu sleduje průběh bitvy a strašně se bojí. Umiňuje si, že se musí stůj co stůj stát odvážným husitským bojovníkem, takovým, kterého slyší nad sebou v bitevní vřavě. K jeho rozhodnutí mu dopomůže i to, že se stal očitým svědkem Žižkova skvělého vítězství. *Matěj Hostic je hlavní postavou filmu a zde někde začíná jeho kariéra božího bojovníka.* Pak už prostřednictvím filmu sledujeme jeho osudy, které po sobě jdou v rychlém sledu. Matějův výcvik na Táboře a účast v bitvě na Vítkově, kde brání druhý srub, v němž není Žižka. Doprovází Žižku k obleženému Rábí a zde je svědkem zranění Žižkova druhého oka. V Praze Žižku přemlouvá, aby se vrátil k vojsku, protože slepý vojevůdce má pochybnosti o tom, zda se vůbec bude ještě moci postavit do čela polní obce. Matěj ho přivede na myšlenku, že má spoustu věrných spolubojovníků, kteří mu budou v jeho nelehkém údělu nápomocni; to oni budou jeho očima. Nesmí v žádném případě od vojska odejít. Jsme svědky dojemné scény, kdy slepý vojevůdce šmátrá po Matějově ruce, aby mu ji stiskl. Říká mu: „Pamatuji si na tebe, synku, od Sodoměře, jak jsi nám od té doby vyrostl ve skvělého vojáka! Matěji, máš pravdu, tebe ani své bratry a moje dítka z obce polem pracující nesmím opustit, vždyť Hospodin také zkoušel Joba údělem k nesnesení, ale jeho neochvějná víra v Hospodina ho nedostala do kolen. Čeká nás ještě mnoho práce a nesmíme nikdo z nás, ani já nebo ty, zapomenout na našeho mistra Jana. Pojďme!“ Matěj vede Žižku z temné světnice ven. ... Dále pak již film zachycuje Žižkův rozchod s Tábořem. Toto rozhodnutí Matěj neschvaluje, ale respektuje ho. Poprvé se dostávají do velkého sporu Žižka s Matějem až po bitvě u Strauchova dvora, kdy Matěj zlostně odsoudil Žižkovo obsazení Hradce v době nepřítomnosti hradeckého hejtmána Diviše Bořka z Miletínka a nazval tento čin zradou spojence od Hořic. „Chlapče, co pravíš?! Já a zrádce?“ prudce vzkypí v hejtmánovi krev a rozmáchně se palcátem směrem k Matějově hlavě. V půli dráhy se palcát zastaví: „Matěji, to už mi nikdy neříkej, nebo, jako je Bůh nade mnou, zabiju tě! Matěji, já se na své cestě nesmím a ani nemůžu zastavit, musím mít svoji základnu, pamatuj na zkurvydceru Plzeň ovládanou landfrýdem. A Diviš! O něm mi ani nemluv! Je nemocný žárlivostí na moje s Boží pomocí a ze země vydupaná vítězství. Matěji, tak už se nedurdi, nechci, abys stál proti mně!“ nabídne Žižka ruku na usmířenou. Matěj chvíli váhá, čelo se mu jasní a opětuje nabídku slepého vojevůdce...

Scéna z polního ležení pod Přibyslaví 11. října 1424. Matěj se sklání nad úmrtním polním ložem svého nejvyššího velitele. Žižka se s ním loučí, nabádá ho, aby zůstal věrný odkazu mistra Jana, nevracel se na Tábor a zůstal v jeho východočeském bratrstvu. Se slzami v očích Matěj takto promlouvá k Žižkovi: „Budeme teď jako dítka bez přísného, ale milovaného otce. Budeme jako sirotci!“. Kněz Prokůpek stojící nad Žižkovým lůžkem tiše zašeptá: „Sirotci, ano, jako ty sirotky.“ Žižka se na lůžku snaží z posledních sil posadit a Matěj mu pomáhá: „Nebřeč, synku, boží bojovník nesmí prolévat slzy, jenom krev za poznanou pravdu Boží. Teď už ale běž a dohlédni na naše bratry puškaře, zda jsou hotovi ke střelbě z hrubých kusů na město proradného Čeňka z Ronova. Víš, toť on, který se podílel na masakru našich bratří v Chotěboři. Vzpomínáš, Matěji, jak jsme si slibovali, že mu jeho hanebný čin nesmíme zapomenout?“ Žižka se těžce zadýchal. Když znovu ulehl, po chvíli tiše pronesl k Matějovi: „Tak a teď už mě zanechej v péči bratra Prokůpka a spěchej se podívat na to, oč jsem tě žádal. Jdi, Matěji, běž už...“ Následuje scéna, v níž nepřemožitelný hejtmán umírá a vše zaniká v palbě oblétatelů. Palba po chvílce umlká, jako když bičem utne. Rychlostí blesku se v ležení pod Přibyslaví rozšířila smutná zpráva, že Žižka skonal.

Obraz 3. - bitva u Ústí 1426

Děj filmu pokračuje a graduje v jedné ze dvou vrcholných scén, bitvou u Ústí, které se Hostic zúčastní pod velením Jana Roháče z Dubé. *Záběr realizovaný počítačovou technikou simuluje letecký snímek bojiště, na němž zřetelně rozeznáváme 2 řady vozů ve vozové hradbě, a rozestavení jednotlivých druhů husitských vojsk.* Boží bojovníci poklekají k ranní modlitbě, začíná nedělní polní mše 16. června 1426. Mezi bojovníky přijímajícími podobojí prochází dvojice kněží s posvěcenými kousky chleba a s kalichy. Na závěr polní mše zazní velebný zpěv husitského chorálu. *Kamera snímá zdupanou zem, nad níž se tetelí horký vzduch.* Pozdě odpoledne se objeví nepřítel skoro na dostřel z houfnice. Ležení ožívá, ozývají se povely hejtmánů i nižších velitelů. Bojovníci se připravují k boji a povely jsou vykonávány s dokonalou, strojovou přesností, puškaři koženými měchy rozdmýchávají žhavé uhlíky v trojnohých železných nádobách a připravují ostatní

pomocný dělostřelecký „vercajk“. Vidíme Korybutoviče na place, kde se nacházejí pražané. *Další „letecký“ snímek zobrazuje blížící se zvlněné řady těžké jízdy nepřítele. V čele na svém vraníku a v těžké zbroji zdobené tepaným zlatem, které odráží odpolední slunce v oslnivých paprscích, vrchní velitel Boso Fictum. Pozvedá levou paži a spojená armáda se zastavuje. Korouhve výkvětu německé šlechty zplihle visí v nastalém bezvětří. Velitelé s úsměšky ukazují směrem k postavení husitů, tropí si z nich žerty a jsou v dobré náladě. Úplně jiný je pohled na dlouhými pochody unavené a hladem zmožené vojsko. Vidíme řadového jezdce, jak nenasytně hryže tvrdou skyvu chleba. Bitva začíná, první vlna jízdy nepřítele se s postupně narůstající rychlostí přibližuje k vozové hradbě. Nejprve „letecký“ snímek a pak detailní záběr na nohy koní v trysku. Zvuk akcentuje temný dupot koní nesoucích v sedlech těžké ozbrojence. Nepřátelská jízda se dělí do tří bojových formací, které se snaží udeřit na postavení ve vozové hradbě ze tří stran s plnou silou prvního úderu. Opět letecký snímek následovaný detailním záběrem. V něm zanedlouho vidíme Matěje, jak statečně brání právě úsek, kde se unaveným, ale rozběsněným Němcům najednou podařilo převrátit část jedné řady vozů. Slyšíme řízný povel desátníka a obránci z vozů spolu s Matějem jako jeden muž rychle opouští své pozice, kde došlo k průlomu, rozpráhají a odstraňují několik vozů z druhé řady. Vše se děje s neuvěřitelnou rychlostí. Ze zpocených tváří obránců vozů můžeme přečíst obrovské soustředění, tuhou kázeň a disciplínu danou bleskovou reakcí na povel. Proniknuvší nepřítel nechápe, proč se mu otevřela cesta do nitra vozové hradby. Na okamžik jakoby zaváhal. Co se děje, je snad vítězství na dosah? Záhy Němci pochopí svůj omyl, ale je již pozdě, neboť se ozval hlasitý povel hejtmana puškařů, zahřmí salva z tarasnic na place směrem k místu průlomu ve vozové hradbě. Bojiště na chvíli zahálí oblaka dýmu a prachu, po jejich rozptýlení následuje spořádaný a rychlý nástup zálohy pěchoty, která dokoná dílo zkázy mezi proniknuvšími Němci. Nebezpečí průlomu je zažehnáno, vozová hradba je bleskurychle zavřena. Následují záběry z jiných míst soustředěné obrany vozové hradby. Boční záběry kamer zobrazují pohled na čelo vozové hradby z obou stran.*

Po odražení nepřítele od čela vozové hradby se otvírají její kratší strany, tryskem nastupuje lehká husitská jízda, začíná pronásledování, kterému předchází hromové: „Běží, bratři, běží, hrrr na ně!“ *Obrazy jednotlivých fází bitvy musí zdůraznit její krvavý průběh. Součástí scénáře je i to, jak hrdí Němci jistí si svým snadným vítězstvím odmítli husitskou nabídku na rytířský způsob vedení boje, jehož součástí bude velkorysý zacházení vítězů se zajatci. Další záběr filmu pak zobrazuje vzdávající se Němce, kteří se v pokleku, k smrti unaveni a se svěřenými hlavami opírají o jilce nahých mečů a jsou nemilosrdně pobíjeni vítěznými husity. Jeden záběr je na říčku Ždírnici, v níž teče voda zbarvená krví a obtéká těla padlých... V závěrečné scéně vidíme Prokopa Holého (poprvé ve filmu) v doprovodu zúčastněných hejtmanů. Poznáváme Roháče, Jakoubka z Vřesovic, Korybutoviče, Diviše Bočka z Miletinka a další. Vykonávají improvizovanou polní přehlídku nastoupivších jednotek. Prokop kráčí před nastoupenými bojovníky s hrdě vztyčenou hlavou. Z jeho pečlivě vyholené tváře vyzařuje nepřehlédnutelné charisma a sebevědomí vítěze. Zastavuje se u Matěje stojícího v první řadě a obrací se na Roháče: „To je ten tvůj hrdinný obránce vozů?“ Roháč živě přikývne. Prokop uchopí Matěje za obě ramena, podívá se mu přímo do očí a takto k němu mluví: „Ve jménu našeho Spasitele a Pána a s Jeho pomocí jsme vybojovali skvělé vítězství! Matěji, sirotčí hejtman nad řádem mně o tobě pověděl. Tys, bratře, v této zkoušce znovu obstál a jistě s vědomím, že život nasazuješ s Boží pomocí za spravedlivou věc. Takové statečné bojovníky náš nesmiřitelný boj, který není ještě dobojován, potřebuje.“ Matěj je zjevně potěšen Prokopovou chválou a zračí se to na jeho tváři. Jeho oči září. Prokop Holý mu pravíci lehce poklepe po rameni, podstoupí od něho a pokračuje v přehlídce...*

© Jiří Motyčka

E-mail: jrmotycka@seznam.cz

Web: www.husitstvi.cz